

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Internacionalizace, spolupráce, inovace, reflexe a evaluace v přípravě budoucích učitelů

CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015764

Sylabus předmětu

Metodika výuky předmětu

Současný český jazyk 2

KČJ/SČJ2

Autor sylabu

PhDr. Jana Vaňková, Mgr. Martina Spěváčková, Ph.D.

Záznam úprav sylabu předmětu SČJ2

Pracoviště / Zkratka: KČJ / SČJ2

Název dlouhý: Současný český jazyk 2

Akreditováno / Kredity: Ano, 4 kred.

Rozsah hodin: Přednáška 1 [HOD/TYD] Seminář 2 [HOD/TYD]

Akademický rok: 2020/2021

Způsob zakončení: Zkouška (Kombinovaná)

Vyučovaný semestr: Zimní semestr

Profilující předmět: Ne

Cíle předmětu (anotace)

Na základě seznámení s tradičními českými teoriemi o struktuře věty coby základní jednotky jazykového systému dovést studenty k dovednosti analyzovat správně větné celky a k dovednosti aplikovat teoretické poznatky v pravopise syntaktickém, seznámit studenty se stylovou diferenciací českého jazyka a vybavit je dovedností volit jazykové prostředky adekvátně vzhledem k různým aspektům komunikační situace.

Na základě srovnání výkladů v učebnicích jsou studenti schopni posoudit didaktickou vhodnost zvoleného jazykového materiálu. Jedná se např. o jednoznačné rozlišení (nesměšování) jazykových rovin při výkladu o typech přísudku (přísudek slovesný jednoduchý, přísudek slovesný složený) – syntaktická rovina, ale výklad slovesných tvarů jednoduchých a složených – morfologická rovina.

Po absolvování předmětu budou studenti schopni zvolit vhodný jazykový materiál pro syntaktickou analýzu, musí tedy umět rozlišit, které jazykové jevy jsou nejednoznačné či obtížně zařaditelné, a pro výuku na 1. stupni tudíž nevhodné či komplikované.

Požadavky na studenta

Zápočet je udělen za úspěšné absolvování zápočtového testu.

Zkouška je kombinovaná, tvoří ji písemný test a ústní část.

Studenti mají k dispozici e-learningový kurz s textovými i multimediálními výukovými materiály. V prostředí kurzu absolvují 13 autotestů a 1 cvičení s klíčem.

Obsah

Témata výuky:

1. Základní syntaktické pojmy.
2. Komunikativní funkce výpovědi.
3. Sémantické a formálně-syntaktické vztahy ve větě jednoduché.
4. Subjekt a predikát.
5. Rozvíjející větné členy.
6. Bezpodmětné větné struktury. Větné ekvivalenty.
7. Interpunkce ve větě jednoduché

8. Motivované a nemotivované odchylky od stavby větné.
9. Souvětí.
10. Výstavba jazykového projevu. Objektivní a subjektivní slohotvorní činitelé. Objektivní a subjektivní slohotvorní činitelé v projevu žáka 1. stupně ZŠ.
11. Základní funkční styly. Texty různých funkčních stylů v učebnicích českého jazyka pro 1. stupeň ZŠ.
12. Slohové postupy a na nich založené slohové útvary vyučované na 1. stupni ZŠ.
13. Stylová hodnota (stylový příznak) jazykových prostředků jednotlivých jazykových rovin. Stylistická analýza textů z učebnic českého jazyka pro 1. stupeň ZŠ.

Témata výuky a aktivity

1. Základní syntaktické pojmy. Zhodnocení pojetí učiva v učebnicích a v elektronických výukových zdrojích.
2. Komunikativní funkce výpovědi, jejich rozlišení vzhledem ke konkrétní komunikativní situaci.
3. Sémantické a formálně-syntaktické vztahy ve větě jednoduché. Studenti porovnají vyvození učiva o skladebních dvojicích a skladebních skupinách v různých učebnicích.
4. Subjekt a predikát. Studenti porovnají učivo o shodě přísudku s podmětem v různých učebnicích.
5. Rozvíjející větné členy. Studenti porovnají učivo o rozvíjejících větných členech v různých učebnicích určených pro 1. st. ZŠ.
6. Bezpodmětné větné struktury. Větné ekvivalenty. Studenti porovnají učivo o této problematice v jednotlivých učebnicích pro 1. stupeň ZŠ. Posoudí jeho adekvátnost a vhodnost, a to včetně volby uváděného jazykového materiálu.
7. Interpunkce ve větě jednoduché. Studenti dokáží vysvětlit podstatu interpunkce na základě stavby syntaktických celků.
8. Motivované a nemotivované odchylky od stavby větné. Studenti vyhledají příklady nemotivovaných odchylek, zamyslí se nad možnostmi jejich vzniku, dokáží je opravit a příslušně vysvětlit.
9. Souvětí. Studenti navrhnou souvětí, jejichž stavbu je vhodné na 1. stupni ZŠ naznačit větným vzorcem. Rozdělí je do tří skupin podle stupně náročnosti. Na základě předem stanovených hodnotících kritérií (odborná správnost, přiměřená náročnost pro diferencované homogenní skupiny žáků) provedou studenti vrstevnické hodnocení.
10. Výstavba jazykového projevu. Objektivní a subjektivní slohotvorní činitelé. Faktory, které ovlivňují výslednou podobu komunikátu. Studenti v jednotlivých textech posoudí zastoupení jednotlivých slohotvorních činitelů.
11. Základní funkční styly, funkce jazyka ve společnosti. Funkce sdělovací, přesvědčovací, vzdělávací, řídicí atd. Studenti zařadí úryvky textů ke konkrétním funkčním stylům.
12. Slohové postupy a útvary. Slohové postupy jako základní linie výstavby textu a volba příslušných jazykových prostředků. Na základě krátkých textových úryvků jsou studenti schopni posoudit užitý slohový postup.
13. V tvořivém úkolu jsou studenti schopni vytvořit konkrétní text daného funkčního stylu zahrnující určité konkrétní stylové příznakové jazykové prostředky.

Garanti a vyučující

- Garant: Doc. PaedDr. Helena Chýlová, Ph.D.
- Přednášející: Doc. PaedDr. Helena Chýlová, Ph.D., PhDr. Zdeněk Suda, CSc., PaedDr. Jana Vejvodová, CSc., PhDr. Jana Vaňková, Mgr. M. Spěváčková, Ph.D., Mgr. Aneta Zikmund Szüllöová.
- Vede seminář: Doc. PaedDr. Helena Chýlová, Ph.D., PhDr. Zdeněk Suda, CSc., PaedDr. Jana Vejvodová, CSc., PhDr. Jana Vaňková, Mgr. M. Spěváčková, Ph.D., Mgr. Aneta Zikmund Szüllöová.

Literatura

Základní

ČECHOVÁ, Marie. *Čeština – řeč a jazyk*. 1. vyd. Praha: ISV, 1996. ISBN 80-85866-12-9.

HUBÁČEK, Jaroslav; JANDOVÁ, Eva; SVOBODOVÁ, Jana. *Čeština pro učitele*. 1. vyd. Opava: Optys, 1996. ISBN 80-85819-41-4.

Doporučená

KROBOTOVÁ, Milena. *Cvičení z českého tvarosloví*. 3. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 1996. ISBN 8070676736.

HAVRÁNEK, Bohuslav; JEDLIČKA, Alois. *Česká mluvnice: Vysokoškolská učebnice*. 6. vyd. Praha: SPN, 1988.

HAVLOVÁ, Ivana; SCHNEIDEROVÁ, Eva; ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. *Český jazyk A pro studující učitelství 1. stupně ZŠ a SpPg: (fonetika, morfologie, lexikologie)*. Praha: Univerzita Karlova – Pedagogická fakulta, 1999. ISBN 80-86039-94-3.

KOLÁŘOVÁ, Ivana et. al. *Český jazyk pro studující učitelství 1. stupně ZŠ*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3358-6.

ŠTĚPÁNÍK, Stanislav et al. *Školní výpravy do krajiny češtiny: didaktika českého jazyka pro základní školy*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2020. ISBN 978-80-7489-595-1.

JANÍK, Tomáš et al. *Kvalita (ve) vzdělávání: obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6349-5.

Časová náročnost

Aktivity	Časová náročnost aktivity [h]
Kontaktní výuka	20
Příprava na souhrnný test [10–40]	40
Příprava na zkoušku [30–60]	60
Celkem	120

Předpoklady

Odborné znalosti – pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že je student před zahájením výuky schopen:

- vysvětlit syntaktickou stavbu věty jednoduché a souvětí.

Odborné dovednosti – pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že student před zahájením výuky dokáže:

- provést základní syntaktickou analýzu věty a souvětí.

Výsledky učení

Odborné znalosti – po absolvování předmětu student dokáže:

- vysvětlit základní syntaktické pojmy,
- charakterizovat základní i rozvíjející větné členy,
- vysvětlit cestu k identifikaci rozvíjejících větných členů,
- vysvětlit podstatu syntaktických a sémantických vztahů a formálních prostředků jejich vyjádření,
- charakterizovat motivované odchylky od stavby větné,
- vysvětlit jazykovou podstatu nemotivovaných odchylek od stavby větné,
- vysvětlit pravidla interpunkce ve větě jednoduché i v souvětí,
- vysvětlit základní pojmy ze stylistiky,
- vysvětlit kritéria výběru větných celků vhodných k syntaktické a stylistické analýze na 1. stupni ZŠ.

Odborné dovednosti – po absolvování předmětu student dokáže:

- analyzovat souvislý text z hlediska stavby větných celků,
- naznačit stavbu věty jednoduché lineárním i planimetrickým grafem,
- vytvořit větu jednoduchou na základě předloženého grafu,
- naznačit stavbu souvětí graficky,
- vytvořit souvětí na základě předloženého grafu,
- zaznamenat správně písemně jevy pravopisu syntaktického,
- analyzovat souvislý text z hlediska stylistického,
- provést korekturu textu, opravit chyby a neobratnosti stylistické,
- zvolit vhodně větu jednoduchou a souvětí k syntaktické analýze a text ke stylistické analýze na 1. stupni ZŠ.

Hodnoticí metody

Odborné znalosti – odborné znalosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

- Demonstrace dovedností (praktická činnost).
- Kombinovaná zkouška.
- Test.

Odborné dovednosti – odborné dovednosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

- Kombinovaná zkouška.
- Test.
- Sebehodnocení.

Vyučovací metody

Odborné znalosti – pro dosažení odborných znalostí jsou užívány vyučovací metody:

- Přednáška s diskuzí.
- Výuka podporovaná multimédií.
- Diskuze.
- Seminární výuka (badatelské metody).

Odborné dovednosti – pro dosažení odborných dovedností jsou užívány vyučovací metody:

- Seminární výuka (diskusní metody).
- Demonstrace dovedností.
- Řešení problémů.